

Einar Gerhardsens bisettelse
Oslo Rådhus 25. september 1987

Statsminister
Gro Harlem Brundtland

Med forbehold
om endringer
SPERRET til
25.9.87 kl 1400

MINNETALE

Det er i dag et helt folk som tar farvel med Einar Gerhardsen. Vi føler sorg fordi vi har mistet en vi alle følte sto oss nær. Men mer enn noe annet er vi fylt av takknemlighet til et stort menneske, som har betydd så uendelig mye for oss alle.

Einar Gerhardsen ble vår største politiker og statsmann, Norges mest ruvende skikkelse i dette århundre. Han vil bli stående som selve symbolet på arbeiderbevegelsens ideer, innsats og mål. Han ble ett med arbeiderbevegelsens virke og rolle, og han har satt de dypeste spor etter seg i norsk kultur- og samfunnsliv.

Einar Gerhardsens navn vil for alltid være knyttet til det samfunn som ble utformet i hans regjeringstid. Han var arkitekten og byggmesteren for det velferdssamfunn som vokste ut av mellomkrigstidens krise og for gjenreisningen etter fem års krig.

Det var et nytt samfunnssyn som slo igjennom.

Landet opplevde gjennomgripende forandringer mens Einar Gerhardsen var vår sentrale lederskikkelse. Hans store gjerning og innsats ga en ny hverdag og ny frihet i alle samfunnslag, og i alle kroker av vårt langstrakte land.

Einar Gerhardsen var alltid tillitsmannen. Og han vant hele folkets tillit. I alle deler av landet ble han omgitt av respekt, beundring og varme. Vi ble alle fanget inn av hans vennlighet og styrke. Han var ekte, et menneske gjennomsyret av klare idealer. Slik preget han også andre, med sine holdninger, sitt samfunnssyn og sitt menneskesyn.

Hva var drivkraften? Harmen over urettferdighet, og drømmen om et bedre samfunn, slik Rudolf Nilsen har uttrykt det:

"Om Atlantis, Utopia - om en bedre lodd og del enn et liv, hvor andre eier ens hjerte og ens sjel."

For Einar Gerhardsen var frihet og likhet idealer som utfylte hverandre. I en av sine taler sa han: "De som har hatt og har privilegier, må forstå at friheten ikke blir mindre verd for den enkelte fordi hele folket får del i den". Dette var selve rettesnoren for den langsomme revolusjonen som Einar Gerhardsen sto i spissen for.

Han var med fra sin tidligste ungdom og vokste fram som selve symbolet for arbeiderbevegelsens rolle og resultater, for den utrettelige overbevisning og innsatsvilje som er selve ryggraden og drivkraften.

Han var inspirator - ga andre tro på de oppgaver og mål som særpreger den bevegelse han vokste ut av og ble ett med. Han hadde evne og vilje til å gi av seg selv. Mer enn noe annet var det dette som satte spor og var med på å forme andre.

Etter å ha sittet i konsentrasjonsleir i flere år, kunne Einar Gerhardsen som Oslos ordfører den 7. juni 1945 ønske Kong Haakon velkommen hjem. Talen han møtte kongen med ble kringkastet. Slik ble den også hans første møte med hele det norske folk.

Einar Gerhardsen hyllet "folkekongen": "I dag vil hele folket hylle sin konge - republikaneren og den revolusjonære sammen med monarkisten og den konservative. I dyp respekt og varm kjærlighet."

Han overtok som landets statsminister 25. juni 1945, og ledet regjeringen i mer enn 17 år - en lengre periode enn noen annen norsk statsminister i vår tid. Han hadde de egenskaper som dette krevde i en avgjørende periode i norsk historie. Så fikk vi også oppleve at Kong Olav valgte å takke Einar

Gerhardsen for hans store innsats i sin tale på Akershus Slott ved 30-års jubileet.

Einar Gerhardsen ble et monument i levende live. Han ble selve landsfaderen. Han hadde en intuisjon som var helt særegen, en helt utrolig evne til å forstå hva som rørte seg i det norske folk. Over hele landet sitter det i dag mennesker som minnes hvordan de fikk oppleve Einar Gerhardsen. Hundretusener hørte ham tale og mange, mange kan i dag tenke tilbake på samtaler med ham.

Denne kontaktevnen satte ham i stand til å føle de vare og rare stemningene, nesten før de var der. Derfor kunne han peke ut veien, se fremover, bli en samlende skikkelse.

Einar Gerhardsen tilhørte oss alle. Vi vil alltid huske de våkne øynene og det varme, beskjedne smilet.

Fellesskapet var viktig for Einar Gerhardsen. Det ensomme menneske var for ham ulykkelig, den selviske fattig. Han hadde selv stort behov for å være sammen med andre. Derfor var han også så familiekjær.

Det kastet skygger over hans alderdom at Werna gikk så tidlig bort. Kort etter mistet han også broren Rolf, som hadde stått ham så nær. Men ensom ble han ikke. Han hadde et varmt og nært forhold til barna, til Torgunn, som flyttet tilbake til barndomshjemmet etter sin mors tidlige bortgang, og fylte en særlig rolle, til Truls og Rune, til svigerbarn, barnebarn og oldebarn.

I dag går våre tanker til dem alle.

Einar Gerhardsen var på så mange vis en kulturformidler. I en av sine bøker, "Unge år", gir han enkle, gripende beretninger om den hverdag han og hans generasjon vokste opp i. Her lærte ham om harde kår, her ble hans rettferdighetssans, solidaritet og tro på vennskap og samhold formet. Han har holdt arbeidernes levende, også gjennom sangtafnene i Konserthuset før 1. mai.

Han fortsatte sitt utrettelige arbeid i et ekstra kvart århundre, etter at han gikk over i pensjonistenes rekker, som det er sagt, gjennom en gavmild formidling av livserfaring. Han levde etter livserkjennelsen i Arne Paasche Aasens ord i "Din ungdom": "Du kan ikke spare på ungdommens krefter og ha dem til senere år. Men bruker du dem, skal du kjenne de vokser evindeligg, vår etter vår."

Også som pensjonist var han levende opptatt av fremtiden. Han så utviklingslinjer som truet sentrale verdier. Han var overbevist om at vi måtte holde fellesskapet levende og lete etter nye måter å utløse den på.

Han døde som en lykkelig mann. Han hadde fått leve et sjeldent rikt liv. Han kunne også med glede se tilbake på det han sammen med andre hadde fått utrettet. Tankene hans den siste tiden dreide seg om de som skal leve videre, om solidaritetens vilkår i fremtidens Norge, og i de nordiske samfunn.

Det han sto for skal leve videre. Vår oppgave er å bære arven fra ham inn i en ny tid. Slik skal vi hedre hans minne.

Et takknemlig folk tar i dag avskjed med den mest folkekjære politiker vårt land har fostret. Vi takker ham for den ruvende innsatsen som for alltid vil være risset inn i Norges historie.